

Дмитренко Р. М.,
к.е.н., доцент, докторант кафедри фінансів,
банківської та страхової справи
Міжрегіональна академія управління персоналом

КОНСЕНСУС-ПРОГНОЗ ЗА ДЕКАПЛІНГ-ПІДХОДОМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В АГРОБІЗНЕСІ

Трансформаційні процеси у світовому співтоваристві та Україні ставлять нові вимоги до обґрунтування вибору шляхів розвитку майбутнього країни, які відображаються в державній політиці, стратегіях, програмах і планах розвитку, а отже, і до результатів прогнозування, що ґрунтуються на оцінці сучасного стану і результатах досліджень попередніх тенденцій змін економічних, соціальних, екологічних та інших процесів у внутрішньому і зовнішньому середовищі країни [1, с. 6].

Впродовж років незалежності в українській практиці державного регулювання уряд та політики керуються прогнозами Інституту економіки та прогнозування НАН України, Національного інституту стратегічних досліджень, НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського» та іншими науково-дослідними інститутами, здійсненими за сценарним, доктринальним, форсайт- та іншими підходами. Однак допущені при їх розрахунку тактичні та стратегічні помилки, ставлять під сумнів не лише реалістичність прогнозів, а й можливість розбудови економіки країни взагалі.

Зокрема, як свідчить досвід попередніх років, здійсненні численні реформи, що базувались на прогнозах очікуваних результатів, призвели до спаду економіки країни на 60% від рівня обсягів випуску продукції 1991 р., а також до загострення низки кризових явищ у соціально-економічній системі, супутніх цінових і девальваційних шоків тощо. Відтак досягнення незначних темпів зростання ВВП (не більше 3–4 % на рік) не дасть можливості оминати борговий зашморг країни як на середньо-, так і довгострокових часових горизонтах, а навпаки, призведе до суверенного дефолту, що значно ускладнить доступ України до світових ринків капіталу та остаточно закріпить за нею статус країни третього світу [2, с. 21].

За експертними оцінками, для стрімкого зростання Україна має мобілізувати свої зусилля й досягти рівня, що становить більше 10 % щорічного економічного зростання. За нижчого рівня - Україні не вдасться здолати кризові явища [2, с. 33].

Однак, нагадаємо, що в умовах кліматичної кризи прискорення економічного зростання доцільне лише за умови його супроводження декаплінг-ефектом. А отже, наразі виникає необхідність при формуванні державної політики керуватись результатами консенсус-прогнозування майбутнього країни, здійсненого за декаплінг-підходом.

Поняття «декаплінг» у вітчизняній практиці до тепер не набуло широкого вжитку. Тлумачення його змістовної складової переважно спираються на етимологію запозиченого англomовного терміну [3]. Натомість із запровадженням UNEP складання звіту Decoupling Natural Resource Use and Environmental Impacts from Economic Growth поняття «декаплінг» набуло більш ширшого трактування, а саме як ключового принципу узгодженості традиційно сформованих взаємопов'язаних процесів розвитку економічного зростання, обсягів споживаних природних ресурсів і

забруднення довкілля, що передбачає задоволення зростаючих потреб суспільства при мінімізації природонавантаження [4]. Тобто ефект декаплінгу присутній за умови перевищення темпів економічного зростання над темпами змін негативного впливу на довкілля.

Враховуючи глобальну компанію РКЗК ООН з об'єднання політиків та бізнесу, держав, регіонів та міст у забезпеченні «кліматичної нейтральності», Інститутом економіки та прогнозування НАН України у рамках за Проекту ЄБРР «Підтримка Уряду України щодо оновлення національно-визначеного внеску» за сценарним підходом розроблено моделі динаміки викидів парникових газів за різних сценаріїв економічного зростання [5], результати якого, зокрема, по агробізнесу наведено в табл.1.

Таблиця 1

Результати моделювання сценаріїв викидів парникових газів для другого
Національно-визначеного внеску України до Паризької угоди [5]

Сценарії	індекси скорочення викидів ПГ в агробізнесі відносно 1990 р., %		індекси зростання потреб у капітальних інвестиціях в агробізнес відносно 2018 р. %		індекси зростання валової продукції агробізнесу відносно 2018 р.,%	
	2030	2050	2030	2050	2030	2050
1 ВАУ Сценарій	48	48	120	152	107,8	120,7
2 Референтний сценарій	46	44	156	176	111,2	127,8
3 Сценарій кліматично-нейтральної економіки	44	40	172	370	117,6	131,2

Однак визначені прогнози за запропонованою авторською моделлю засвідчують, що прогнозні розрахунки, здійснені зазначеним інститутом є нереалістичними і не забезпечать в перспективі отримання очікуваних результатів. Обсяги капітальних інвестицій, передбачені на період до 2030 та 2050 рр., є недостатніми для реалізації сценаріїв викидів парникових газів та досягнення амбітних цілей, визначених Національно визначеним внеском України до Паризької кліматичної угоди.

Для переходу України до «кліматичної нейтральності» обсяги капітальних інвестицій в агробізнес мають бути збільшені не менше ніж на 15% у порівнянні з їх обсягом, передбаченим до 2050 року за Сценарієм 3, що забезпечить скорочення обсягів викидів CO₂ відповідно до амбітних цілей, визначених Стратегією низьковуглецевого розвитку України до 2050 року. Прогнози очікуваних обсягів вуглецевих викидів в агробізнесі за умови збільшення обсягів капітальних інвестицій характеризуються даними, поданими в табл. 2.

Таким чином, приходимо до висновку, що консенсус-прогноз, незважаючи на його неспроможність передбачати вплив подій «чорного лебедя», варто визнати дієвим інструментом державного регулювання трансформаційних перетворень. Він має стати потужним запобіжником від занадто завищених прогнозних очікувань від трансформаційних перетворень як в політиці, так і в економіці країни.

Таблиця 2

Прогнози очікуваних викидів парникових газів агробізнесом в 2030 р. та в 2050 р. при збільшенні обсягів капітальних інвестицій

Показники	2030 рік			2050 рік		
	I сценарій	II сценарій	III сценарій	I сценарій	II сценарій	III сценарій
Викидів ПГ за авторською методикою, всього	41611,59	40044,15	40294,09	41733,37	41667,25	36982,93
в т.ч.:						
в рослинництві	35231,62	34607,4	35159,56	36126,1	36537,24	34346,64
в тваринництві	6379,976	5436,746	5134,522	5607,276	5130,017	2636,289

Література:

1. Бобровська О. Ю. Еволюція прогнозування розвитку соціально-економічних процесів: стан і напрямки удосконалення.
2. УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку. Вид. 2-ге. Львів: Кальварія, 2017. 164 с.
3. Декларація тисячоліття ООН. Резолюція Генеральної асамблеї ООН від 08.09.2000 р. № 55/2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_621#Text (дата звернення 14.02.2021).
4. Tkachenko A., Levchenko N., Pozhuieva T. and Chupryna N. (2019). Innovative Approach to Evaluation of the Decoupling Phenomena in Making Decision on Investment of Agro-Business. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*. 8, 38-44.
5. Крушко Н. Другий НБВ України: результати моделювання. 2020. URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?pli=1#inbox/FMfcgxwLsmbcJrLGfKzZpkSsDkSPJkTn?projector=1&messagePartId=0.1>. (дата звернення: 15.04.2021).

Музичка О. М.

кандидат економічних наук, доцент

Голдак С. М.

студентка

Львівський торговельно-економічний університет

м. Львів, Україна

РОЛЬ СУЧАСНИХ ПЛАТІЖНИХ ІНСТРУМЕНТІВ В АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ

В умовах поглиблення інноваційно-інвестиційних процесів у національній економіці актуалізується потреба у розвитку та впровадженні новітніх платіжних інструментів як основи ефективної реалізації інтересів суб'єктів економічних відносин. Необхідно відмітити, що за період своєї еволюції платіжні інструменти, зокрема гроші та технології їх використання постійно видозмінювались, тому існують сотні інновацій та відкриттів у сфері грошового обігу та кредиту.